

FREMMEDARBEJDERKLUBBER

Mens fremmedarbejdernes arbejdssituation i 1960erne og 1970erne blev reguleret af forskellige regler for arbejdsmiljø, arbejdstider osv., var deres fritid en helt anden udfordring.

Mange fremmedarbejdere udtrykte ønske om at kunne samles med andre i samme situation. Kommunernes holdning til denne forespørgsel var ret forskellig. Grundlæggende blev der henvist til, at fremmedarbejderne havde adgang til de samme fritidstilbud som danskerne, men der blev i en række kommuner oprettet såkaldte fremmedarbejderklubber.

Klubberne kunne have meget forskellige medlemstal. Fremmedarbejderklubben i Albertslund havde mellem 250 og 350 medlemmer, klubben i Enghave kirke havde 125 medlemmer, den arabiske forening i København havde 100 medlemmer, mens den jugoslaviske forening havde 500 medlemmer.

Fremmedarbejderklub på Vesterbro. Foto: Uwe Bødewadt.

Åbningstiderne var typisk om eftermiddagen og om aftenen på hverdage og i weekenderne. Enghave Kirke havde f.eks. i 1973 åbent fra 10:00 til 23:00 om lørdagen og fra 10:00 til 18:00 om søndagen. Den pakistanske forening havde åbent hele ugen fra 16:00 til 23:00. En enkelt klub i Rødovre havde i 1973 kun åbent om søndagen fra 15:00 til 22:00.

Arbejder og menneske

Fremmedarbejderklubber havde flere formål: Et var socialt samvær og aktiviteter et andet var mulighed for rådgivning. En opgørelse over henvendelser i den tyrkiske forening i København viste, at der fra september 1973 til februar 1974 havde været i alt 522 henvendelser. Af dem handlede 213 om skattespørgsmål, mens 112 gjaldt tolkning og oversættelse.

Derudover var klubberne et sted at være, når man havde fri. Tyrkiske Halil Yüle udtalte i 1973 i Fremmedarbejderbladet, at Kontaktcenteret, den tyrkiske klub på Vesterbrogade i København, var stedet, hvor det var muligt at slappe af, spille kort, læse aviser og lave tyrkisk mad. Oktay Duran tilføjede om den tyrkiske klub i Enghave kirke:

"Når jeg er her og spiller kort og slapper af, glemmer jeg min familie i Tyrkiet."

Sammenhold

Det sociale samvær i klubben var vigtigt for fremmedarbejderne, men nationaliteten var samtidig også vigtigt. Ömer Erdem udtalte f.eks. i marts 1973, at fremmede grupper ikke kom i den tyrkiske klub, Kontaktcenteret. "Vi har forskellige skikke, som tit gør det problematisk," sagde han. Muharrem Kurtur sagde i en kommentar om Enghave Kirke:

"Jeg kan godt lide de danskere, som arbejder her, men andre fremmede grupper er ikke velkomne. Jeg kan ikke lide dem."

I København fandtes en arabisk, en pakistansk og en jugoslavisk forening foruden den tyrkiske. I områder med færre fremmedarbejdere blev nationaliteterne mere blandet. Den nationale holdning til klubberne bidrog i nogen grad til at isolere de enkelte grupper i forhold til resten af samfundet.

Ledelse og finansiering

Ledelsen af klubberne blev i løbet af 1970erne et debattemne. En del fremmedarbejdere ønskede, at der var mere medbestemmelse og mente, at det var en fejl, at der i de kommunale klubber var dansk ledelse. Sekretæren i Kontaktcentret, Mahmut Erdem, udtalte f.eks. i 1973 til Fremmedarbejderbladet, at tyrkisk ledet socialrådgivning var bedre, fordi tyrkere kendte mentaliteten og de sociale problemer bedre, end danske ledere ville gøre.

Klubberne var finansieret dels kommunalt dels på privat initiativ. Klubben i Enghave Kirke blev indtil 1975 drevet af en privat person og hendes familie, mens Stålvalseværket i 1970 var med til at åbne en klub i Frederiksværk sammen med kommunen og bl.a. KFUM.

Enkelte klubber blev finansieret vha. kontingent. I 1974 skabte dette problemer i Albertslund, hvor der blev indført et adgangskontingent på 2 kr. per indgang. Det viste sig at være vanskeligt at opkræve det, fordi fremmedarbejderne ifølge Fremmedarbejderbladet i marts 1974 følte, at de ikke brugte andre af kommunens tilbud, og at kommunen derfor ikke kunne tillade sig at opkræve penge for at komme i klubben.

Fremmedarbejderklubberne, der blev tænkt som et kontaktled til myndighederne og et rum for indføring i det danske system, blev i høj grad et samlingspunkt for de fremmedarbejdere, hvis fritid ellers ville gå med at sidde på cafeterier o.lign. Dermed var det i nogen grad også med til at adskille og isolere.